

A REGULACIÓN DOS CERTIFICADOS OFICIAIS QUE ACREDITAN OS NIVEIS DE COÑECEMENTO DA LINGUA GALEGA (CELGAS) E OS PROBLEMAS XERADOS NO PROCESO DE NORMALIZACIÓN EN GALICIA

MANUEL RICO VEREA
Xefe do Gabinete de Normalización Lingüística
da Xefatura Territorial da Coruña

RESUMO

A Orde do 16 de xullo de 2007, pola que se regulan os certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecemento da lingua galega, supón unha modificación significativa (non sempre positiva) no proceso de normalización da lingua galega e tamén no proceso da súa estandarización.

Esta regulación, fóra do sistema educativo regrado, prodúcese á marxe da planificación que formula a Lei orgánica 2/2006, de educación, que o Estado desenvolve, que a Administración educativa de Galicia completa, por delegación de competencias, e que os centros educativos adecúan, no terceiro chanzo de concreción curricular, baseándose na autonomía pedagóxica que a citada lei orgánica lles outorga.

A regulación destes certificados oficiais acreditativos establece un marco de referencia europeo de aprendizaxe, ensino e avaliación, que adopta un sistema de avaliación de linguas estranxeiras para unha lingua sen normalizar, sen ter en conta un sector moi importante da cidadanía de Galicia, falante de galego de forma activa, que non accedeu a unha educación básica no seu ciclo escolar

e que, polo tanto, carece da formación necesaria para poder acadar a certificación das competencias de comprensión e expresión escrita.

Con esta orde, a Secretaría xeral de Política Lingüística do ano 2007, con asesores de escasa experiencia e coñecemento técnico na globalidade do sistema educativo regrado, emprendeu este novo camiño na competencia de formar e certificar os coñecementos da lingua esquecendo outros obxectivos, que tamén propoñía o Plan xeral de normalización da lingua galega, tan importantes, ou máis, para o proceso de normalización da lingua propia de Galicia.

Este novo marco de formación e acreditación, que non tivo no seu día unha recepción unánime, leva cinco anos en funcionamento, tempo abondo para que se puidesen detectar e resolver as graves eivas.

Se neste proceso de normalización é moi importante sumar vontades, máis importante é non excluír ese decisivo grupo social, galego falante, maiores de 40 anos, que non tivo a oportunidade académica de recibir unha formación básica (hoxe de educación secundaria obrigatoria) de lingua galega. Aínda que posúa unha certificación académica que lle dá acceso ao mundo laboral (certificado de estudos primarios, certificado de escolaridade ou título de graduado escolar) tamén é certo que o sistema actual de validacións lle impide acadar, na práctica, unha certificación do nivel de lingua galega, allea ao sistema educativo regrado, para acceder a diferentes postos da administración.

ABSTRACT

Order passed on July 16, 2007, which established official certificates accrediting levels of knowledge of the Galician language, represents a significant change in the process of normalization of the Galician language and its standardization.

The regulation of these accrediting certificates outside the regulated educational system, establishes a European reference framework for learning, teaching and assessment, which adopts a system of evaluation of foreign languages to a language that is not normalized. With this order the General Secretariat of Linguistic Policy, embarked on this new path in the competence to train and certify the knowledge of the language forgetting other goals, which also

proposed the Plan of normalization of the Galician language, as important or even more for the process of normalization of Galicia's own language.

This new framework of training and accreditation which was not unanimously supported in its day, has been operating for five years and has not resolved major deficiencies observed in the process of normalization yet.

If it is very important to add wills in this process, it is even more not to exclude that decisive social group, Galician speaking population, who did not have the opportunity to receive a basic training in their own language.

PALABRAS CHAVE

avaliación, acreditación de niveis de referencia, certificados oficiais, formación de ensinanzas regradas e non regradas de adultos, lingua galega, marco común de referencia europeo, normalización e estandarización.

KEYWORDS

evaluation, accreditation of reference levels, official certificates, formation of regulated and non regulated teaching of adults, Galician language, common European reference framework, normalization and standardization.

1. O Real decreto 1981/1979, a Lei de normalización lingüística 3/1983 e o Plan xeral de normalización da lingua galega

O Real decreto 1981/1979¹, que incorpora a ensinanza da lingua galega como materia obrigatoria ás diferentes ensinanzas regradas, constituíu a base para que se desen pasos continuos no de-

---

¹ O Real decreto 1981/1979, do 20 de xullo, polo que se regula a incorporación da lingua galega ao sistema educativo en Galicia (BOE do 21 de agosto) ten o seu desenvolvemento, por parte da Comisión mixta MEC - Xunta de Galicia preautonómica, no Diario oficial de Galicia do 1 de outubro de 1979.

senvolememento dunha lexislación específica que regula a presenza da lingua galega no ensino non universitario.

A Lei de normalización lingüística², aprobada por unanimidade no ano 1983 e que desenvolve o artigo 5 do Estatuto de Autonomía, é o marco legal de referencia para a política lingüística en Galicia.

Esta Lei de normalización lingüística dispón que *os poderes públicos de Galicia adoptarán as medidas oportunas para que ninguén sexa discriminado por razón da lingua*³; que *a Xunta ditará as disposicións necesarias para a normalización progresiva do uso do galego*⁴; que *a lingua galega é materia de estudo obrigatorio en todos os niveis educativos non universitarios, que se garantirá o uso efectivo deste dereito en todos os centros públicos e privados e que se garantirá que ao remate dos ciclos en que o ensino do galego é obrigatorio, os alumnos coñezan este, nos seus niveis oral e escrito, en igualdade co castelán*⁵ e que *nos cursos de educación de adultos e nos cursos de ensino especializado nos que se ensine a disciplina de lingua, é preceptivo o ensino do galego*⁶.

O Plan xeral de normalización da lingua galega⁷ vai ser o programa de accións detalladas que posibilite facer realidade os preceptos da Lei de normalización lingüística. Nel recóllense as medidas concretas, elaboradas a partir da realidade lingüística de Galicia, para favorecer o uso da lingua nos distintos ámbitos da sociedade e para garantir que calquera cidadán poida vivir plenamente en galego. Este Plan constitúe un dos avances máis importantes en política de extensión do uso social do galego e establece os obxectivos

---

² A Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística, publicouse no DOG o 14 de xullo de 1983.

³ Artigo 3 da Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística.

⁴ Artigo 6.4 da Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística.

⁵ Artigo 14 da Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística.

⁶ Artigo 16 da Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística.

⁷ O Plan xeral de normalización da lingua galega foi aprobado no Parlamento de Galicia o 21 de setembro de 2004, por unanimidade do arco parlamentario, vinte e un anos despois da Lei 3/1983 de normalización lingüística.

xerais e concretos nos que se pretende actuar: administración, educación, familia e mocidade, economía, sanidade, sociedade e proxección exterior da lingua. A pesar de que o consenso e o diálogo de todas as forzas políticas foron os seus impulsores, este desexo de desenvolver a recuperación da lingua propia de Galicia dende a colaboración, o entendemento e a ausencia de conflitos non se reflectiu nas sucesivas accións de goberno.

Tanto o desenvolvemento lexislativo do Estado, despois da ditadura, como o da Comunidade Autónoma garanten a presenza da lingua galega en todos os currículos das ensinanzas regradas en pé de igualdade coa lingua castelá e, aínda que existan carencias, o sistema garante tamén que todo alumno que cursa ensinanzas regradas acade o mesmo nivel de coñecementos nas dúas linguas oficiais.

2. O sistema non regrado de formación de lingua galega para adultos

O sistema de formación de lingua galega no ensino non regrado nace da necesidade de dispor de profesorado coa formación idónea para incorporar a lingua galega nos estudos de Educación infantil, Educación Xeral Básica, Bacharelato e Formación Profesional, como materia obrigatoria, segundo dispoñía o Real decreto 1981/1979. O ICE e o ILGA, da Universidade de Santiago, xa tiñan dado os pasos decisivos na programación desta formación, coa convocatoria de numerosos cursos, antes de 1979 e, posteriormente, en colaboración coa Consellería de Educación e Cultura da Xunta, ata 1983.

Co Real decreto 1763/1982, o Estado realiza o traspaso de funcións e servizos en materia educativa á Comunidade Autónoma, e esta, baseándose nas competencias delegadas, regulaba tamén o

certificado de capacitación para o profesorado (nivel de iniciación e perfeccionamento) e o *diploma de especialidade en lingua galega*⁸.

Esta formación básica de iniciación e perfeccionamento ofértase desde o ano 1983 para o persoal da Administración Pública e, a partir do ano 1990, complementábase cun segundo nivel de formación específica, de linguaxe administrativa e xurídica, que se segue impartindo na actualidade e que dota este colectivo dunha boa competencia para desenvolver a súa actividade profesional.

Unha vez que estaba practicamente concluída esta formación básica para o profesorado e para o persoal da Administración Pública, no ano 1989, iníciase a oferta de formación para adultos en xeral, que non foran escolarizados na lingua propia de Galicia, para cumprir coa obriga que ten o Goberno galego de difundir o coñecemento oral e escrito da lingua entre os cidadáns de Galicia⁹.

Estes cursos, en principio, estaban deseñados para aqueles adultos que cursaran estudos regrados nos que non se incluía o ensino da lingua galega. Non obstante, neste momento, dado o proceso de baremos e concursos de méritos establecido polas diferentes administracións, realizaba esta formación todo adulto que quería computar como mérito unha formación de lingua galega, non regrada, que quizais se puntuaba en exceso. Desta forma o sector que precisaba esta formación, sobre todo no ámbito rural, non puido acceder a ela outra volta.

Este modelo de aprendizaxe e da súa consecuente certificación, nos niveis de iniciación e perfeccionamento, aberto e permisivo, tivo unha importancia capital no proceso de norma-

---

⁸ A Orde do 6 de abril de 1983, pola que se regulan os cursos de iniciación, perfeccionamento e especialización de lingua galega, planificaba (como realizaba o MEC a través da Dirección xeral de Formación do Profesorado) a formación nas diferentes especialidades, dada a lentitude mostrada na súa implantación polas Escolas de Formación do Profesorado, en atención ás necesidades de cualificación para dar cumprimento á Lei 14/1970.

⁹ A Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística, nos artigos 11.1.º, 17.2.º, 18, 19 e 25, incide nesta obriga do Goberno galego.

lización nas décadas dos 80 e dos 90, aínda que, efectivamente, carecía dun nivel de referencia. Este carácter *aberto e flexible* da formación de lingua galega non regrada, que serviu para descualificala e mesmo xustificar un cambio radical de sistema, tiña as súas vantaxes en tanto que permitía adecuar os programas ás diferentes circunstancias e colectivos sociais, como así se facía cando o profesorado estaba capacitado pedagoxicamente. Disto non se decataban os que utilizaron este argumento nin de que a mesma Lei orgánica de educación establecía de forma nítida para a educación secundaria de adultos un *currículo aberto, flexible e adecuado ás características do alumnado* para adaptalo ás condicións e necesidades do adulto. Este currículo oficial (que o Estado fixa nos contidos mínimos, que o completa a Administración Educativa de Galicia e que o centro educativo adecúa ao seu contorno) é adaptado, secuenciado e temporalizado por cada docente para un grupo de alumnos concreto.

O modelo, *aberto e permisivo*, faino útil e bo un profesorado dotado dunha formación pedagóxica didáctica especializada para adultos que lle posibilite utilizar aquelas fórmulas didácticas motivadoras ás que fai referencia o PXNL. Este sobredito modelo, que podería ser mellorado en eivas concretas foi modificado, non obstante, de raíz, orixinando diferentes problemas no colectivo máis necesitado de formación.

3. O Marco común europeo de referencia

O Portafolio Europeo das Linguas sintetiza ben a importancia que ten este MCER en tanto que proporciona un panorama xeral das competencias lingüísticas do titular, mostra os niveis acadados en diferentes idiomas e pode servir de guía para un cambio de centro educativo, para solicitar un traballo, para inscribirse noutro curso de idiomas ou nun programa de intercambio universitario.

O Marco común europeo de referencia proporciona tamén unha base común para a elaboración de programas de linguas,

orientacións curriculares, etcétera, en toda Europa. Define os niveis de dominio da lingua que permiten comprobar o progreso dos alumnos en cada fase de aprendizaxe ao longo da súa vida. Ofrece ao mesmo tempo unha base común para a descrición explícita dos obxectivos, dos contidos e da metodoloxía, favorecendo a transparencia de cursos, programas e titulacións, o que posibilita, pola súa vez, o recoñecemento mutuo das titulacións obtidas nos distintos contextos de aprendizaxe e, consecuentemente, contribúe á mobilidade da cidadanía dentro de Europa.

O Marco en si presupón unha vantaxe clara e, de feito, ao incluír a Lei orgánica de educación as competencias básicas nos currículos das diferentes ensinanzas regradas, o obxectivo está cumprido. Todos os alumnos que conclúen un nivel de estudos regrados teñen garantida esta referencia das linguas incluídas no currículo.

O Estado, a través do Instituto Cervantes, só regulamentou a formación non regrada de lingua castelá para aqueles adultos que non realizaron estudos regrados dentro do sistema educativo español e non teñen como lingua materna a lingua castelá. No tocante á aprendizaxe das diferentes linguas para adultos, en xeral, ofrece o ensino regrado das escolas oficiais de idiomas, con niveis de usuario básico (A1 e A2) e usuario independente (B1 e B2).

Tanto a mínima descrición do *Portafolio Europeo das linguas* como a base común que proporciona o *Marco común de referencia*, así como as súas vantaxes e os seus obxectivos comúns planificados pola Comisión Europea de educación para todos os estados, acadan unha proxección fundamental para as novas xeracións. Non obstante pouco ten que ver isto coa obriga imposta ao *Goberno galego de dotar de competencias de comprensión e expresión escrita da lingua galega a cidadanía de Galicia* e o dereito que esta ten, sobre todo aquela que non gozou da oportunidade histórica de adquirir unha formación académica básica, de recibir esta formación na lingua da que son axentes activos.

4. *A Lei orgánica 2/2006 de educación e a incorporación das competencias básicas aos currículos das ensinanzas regradas*

A Lei orgánica de educación do ano 2006 fundaméntase en tres piares básicos: acadar unha formación de calidade e de igualdade efectiva de oportunidades, realizar un esforzo compartido do alumnado, da familia, do centro educativo e da Administración educativa e, terceiro, asumir o compromiso cos obxectivos educativos comúns formulados pola Unión Europea para toda a cidadanía.

Para que estes principios se convertan en realidade, concibe a formación como un proceso permanente de aprendizaxe, dado que os cambios económicos e sociais nos obrigan a ampliar permanentemente a formación. Nesta nova dinámica educativa é fundamental acadar *habilidades e destrezas para aprender a aprender*, acadar a *competencia de autonomía e iniciativa persoal* e, no caso que nos ocupa, acadar a *competencia en comunicación lingüística*. Competencias que a lei incorpora ao ensino obrigatorio para posibilitar unha realización persoal de forma máis satisfactoria, exercer a cidadanía activa e ser capaz de desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida.

Esta nova formulación da Lei orgánica de educación, que concibe a formación como *un proceso permanente, que se desenvolve durante toda a vida*, para permitir o tránsito da formación ao traballo e viceversa, incrementa a flexibilidade do sistema educativo establecendo camiños de ida e volta, cara ao estudo e a formación, co fin de que os adultos poidan continuar ou retomar a súa aprendizaxe.

Esa flexibilidade *implica establecer conexións entre os distintos tipos de ensinanzas*, facilitar o paso dunhas a outras e configurar as vías formativas adaptadas ás necesidades e intereses sociais e persoais garantindo unha *homologación dos títulos das ensinanzas regradas* en todo o territorio, sen posibilidade de restrición.

Queda ben ás claras, e así é asumido pola Lei orgánica de educación, que a Comisión Europea de Educación estableceu unhas *competencias clave*¹⁰, necesarias para a aprendizaxe das persoas ao longo da vida, e animou aos estados membro a dirixir as súas políticas educativas nesta dirección ante a necesidade de crear un marco educativo común.

Por outra banda, cómpre lembrar que a aprendizaxe lingüística no sistema educativo non se leva a cabo só na clase de lingua galega e literatura, senón que outros axentes, e mesmo o profesorado doutras áreas, debe incidir na adquisición das habilidades comunicativas do alumnado.

Debemos ter en conta, amais disto, que o marco legal nos recorda de forma reiterada que unha proposta didáctica integradora das distintas linguas no ámbito educativo asegura a transferencia de saberes entre elas e que o ensino desta área parte do principio de que a súa aprendizaxe progresa en espiral.

Resulta evidente que estas competencias, que se introducen no sistema educativo regrado coa Lei orgánica do 2006, por proposta da Comisión Europea de Educación, incrementando a flexibilidade do sistema educativo para os adultos, son antagónicas coa aplicación do MCER (aprendizaxe, ensino e avaliación) a través de ALTE (sistema de avaliación de linguas estranxeiras) implantado en Galicia no 2007, cunha lingua sen normalizar e cunha porcentaxe moi significativa de habitantes que non recibiu esta formación básica na súa lingua.

---

¹⁰ A Lei orgánica 2/2006, de educación, establece oito competencias básicas no currículo de educación infantil, primaria e secundaria obrigatoria que deberán presidir toda a acción pedagóxica e deberán seguir presentes na programación dos ciclos formativos profesionais, bacharelato e as outras ensinanzas regradas.

5. A formación planificada de adultos

A Lei orgánica de educación regula a formación para as persoas adultas que queiran adquirir as competencias e os coñecementos correspondentes á educación básica, regula a formación nos tramos da ensinanza secundaria obrigatoria, as probas de acceso a ciclos formativos de formación profesional e, en xeral, posibilita o acceso a todos os ciclos educativos incluído o universitario cunha proba de acceso para maiores de 25 anos.

O Real decreto 1631/2006 e Decreto 133/2007, que desenvolven esta Lei orgánica e regulan as ensinanzas de educación secundaria, co fin de adaptar esta formación das persoas adultas ás condicións, necesidades e intereses delas, establece *un currículo aberto, flexible e adecuado* ás súas características, para acadar o título de graduado en educación secundaria que se estrutura nunha formación básica inicial e nunha formación de educación secundaria con recoñecemento académico para todo o Estado.

En cada nivel, segundo o previsto na disposición adicional primeira do Real decreto citado, a organización do currículo, cunha concepción globalizadora dos contidos, estrutúrase en tres ámbitos de coñecemento: *ámbito de comunicación*¹¹, *ámbito social e ámbito científico tecnolóxico*. O ámbito da comunicación ten como referente curricular os aspectos básicos das materias de lingua galega e literatura, lingua castelá e literatura e, tamén, a primeira lingua estranxeira.

O obxectivo prioritario desta organización curricular ten a finalidade de facilitarles ás persoas adultas a adquisición das

---

¹¹ Nos programas de diversificación curricular para a educación secundaria, tendo en conta as *medidas de atención á diversidade*, tamén se posibilita unha organización dos contidos, actividades e materias do currículo diferente á establecida con carácter xeral, así como unha metodoloxía específica que lle permita ao alumnado que acceda a estes programas adquirir as competencias básicas, alcanzar os obxectivos xerais da etapa e, polo tanto, obter o *título de graduado en educación secundaria obrigatoria*. Neste caso a área denomínase “ámbito lingüístico”.

competencias básicas e a formación necesaria para obter o título de graduado en educación secundaria obrigatoria. O logro das competencias básicas na área de comunicación, introducidas polo Estado para a educación de adultos, no marco da proposta realizada pola Unión Europea, coincide cos propostos no MCER.

Ten suma importancia recordar aquí estes principios do sistema educativo e a súa organización curricular para adultos porque a orde que regula os certificados oficiais acreditativos dos niveis Celga non reconece nin valida o nivel de competencias acadado para estas ensinanzas de adultos, certificadas pola Administración educativa, coa denominación de ámbito lingüístico ou ámbito de comunicación lingüística na educación secundaria e diferentes probas de acceso a ciclos formativos ou á universidade.

Este compromiso do Estado, formulado na Lei orgánica no ano 2006, complementábase cos obxectivos formulados no PXNL que emana do mandado da Lei 3/1983 sobre a *obriga da administración de proporcionar esta formación de lingua galega para adultos que non a puideron realizar*.

Neste PXNL quedou reflectido este compromiso así como os obxectivos formulados para este ámbito, os puntos fortes e débiles da formación e os obxectivos específicos que se propón.

Obxectivos:

- *Lograr que a formación de adultos faga percibir o galego como unha axuda para a comunicación e como unha fonte de enriquecemento e de integración no pasado e no futuro.*
- *Garantir a especialización en galego dos profesionais que exerzan a súa actividade laboral en traballos de atención ao público.*
- *Potenciar a aprendizaxe da lingua por parte da poboación adulta mediante fórmulas didácticas máis motivadoras que garantan resultados comunicativos máis satisfactorios e ofrecer unha formación pedagóxica didáctica especializada ao profesorado de*

lingua galega para adultos e fornecelos dos recursos necesarios para que poidan desenvolver con éxito o seu labor.

Puntos fortes:

- *Aumentou considerablemente a proporción de cidadanía con formación en lingua galega; os cursos de formación de adultos levados a cabo desde os anos oitenta tiveron resultados positivos de cara á aprendizaxe da variedade estándar; existe un sector do funcionariado (administración, educación, sanidade...) que posúe unha boa competencia para desenvolver a súa actividade profesional en galego e existe un amplo sector da poboación, adulta non alfabetizada na lingua galega e que lle gustaría adquirir esa competencia e tamén ter un coñecemento maior de diferentes aspectos da cultura galega.*

Puntos débiles:

- *Mantéñense bolsas de persoas que non recibiron nunca formación en galego; obsérvanse deficiencias no sistema de capacitación lingüística dos adultos (modelo de cursos de iniciación e perfeccionamento): escasa regulamentación, mínimo control, falta de reflexión sobre obxectivos sociolingüísticos e pedagóxicos, etc. e a formación en lingua galega na educación non regrada carece dun marco de referencia homologable ao doutras linguas.*

Obxectivos específicos que propón:

- *Potenciar a aprendizaxe do galego por parte de toda a poboación adulta mediante fórmulas didácticas máis motivadoras que garantan resultados comunicativos máis satisfactorios e que poñan en relación a lingua coa historia e a cultura de Galicia.*
- *Aplicar o “Marco común europeo de referencia” á formación en lingua galega para adultos.*

- *Desenvolver un plan de formación de adultos, con especial atención ás habilidades orais e á dimensión sociocultural do idioma, e difundilo axeitadamente entre a poboación.*
- *Establecer un plan específico destinado á nova poboación inmigrante que se está a asentarse en Galicia, que contemple formación lingüística, coñecementos históricos e socioculturais.*
- *Asegurar que a ESO e o bacharelato para adultos se realice integramente en galego, agás as materias doutras linguas.*
- *Crear unha rede de centros de autoaprendizaxe da lingua galega.*

Á vista da análise exposta no PXNL e dos obxectivos propostos semella que a nova regulación da formación e acreditación dos niveis de coñecemento da lingua galega só afrontou un dos obxectivos (aplicar o *Marco común europeo de referencia* á formación e acreditación dos niveis de lingua galega para adultos) dando a esquecemento os máis importantes.

6. Regulación dos certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecemento da lingua galega (Celga)

Neste contexto, e á marxe de todo o corpus legal das ensinanza regradas para adultos e sen ter en conta a análise realizada no PXNL, a Secretaría Xeral de Política Lingüística, no ano 2007, publica a orde do 16 de xullo, pola que se regulan os certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecemento da lingua galega e establece o emprego do MCER (aprendizaxe, ensino e avaliación) a través da Asociación ALTE (*sistema de avaliación de linguas estranxeiras*) como sistema para homologar as competencias da lingua galega.

Quen tomou esta decisión non tivo en conta que un adulto, sen adquirir nos seus estudos a competencia para aprender a aprender e a competencia de comprensión e expresión escrita (habilidades

e destrezas básicas) na súa lingua, non se pode enfrontar con éxito a estas probas. Os cursos ofrecidos á cidadanía, en xeral, para preparar a proba dun determinado nivel constan de 75 horas.

Tampouco tivo en conta que quedaba sen validación Celga o alumnado que tiña acadado o certificado de escolaridade, o certificado de profesionalidade inicial, os títulos de Educación secundaria obrigatoria (por diversificación curricular ou por ESA), as probas de acceso a ciclos formativos profesionais (nivel medio e superior) ou as probas de acceso á universidade para maiores de 25 anos¹².

O limiar da Orde do 16 de xullo reconece que aínda *existe un importante sector de cidadáns galegos que non tiveron acceso ao coñecemento da lingua galega mediante o ensino obrigatorio*. Tamén debería reflectir o mandado do PXNL de *potenciar a aprendizaxe da lingua por parte da poboación adulta mediante fórmulas didácticas máis motivadoras que garantan resultados comunicativos máis satisfactorios*. Non obstante, aínda sabendo que se require a certificación do nivel correspondente como perfil específico de acceso ao mundo laboral, ignora este colectivo e obrígaos a someterse a unha proba de difícil superación.

Non é doado comprendelo e menos de termos en conta a análise do corpus lexislativo do ensino regrado porque a Lei orgánica de educación establece para todo o Estado, como fórmula de acceso ao traballo, os certificados e títulos de ensinanzas regradas e, aínda máis, porque desde o ano 1979 xa están integradas e programadas as dúas linguas oficiais en igualdade de obxectivos, contidos e competencias con diferentes denominacións: lingua galega, lingua galega e literatura, ámbito lingüístico ou comunicación lingüística.

---

¹² Os alumnos que estudaron en Galicia e acadaron estas certificacións ou realizaron estas probas de acceso teñen incluído no seu currículo os estudos de lingua galega, ámbito lingüístico ou comunicación lingüística.

O Estado non lle require a un cidadán o certificado *Dele* despois de lle expedir unha titulación de ensino regrado e, para un estranxeiro, en ausencia de certificación dun nivel de ensino regrado, pídelle o regulado no Real decreto 1137/2002 coas modificacións correspondentes no Real decreto 264/2008. En principio xa *non lle expedirá este certificado ou diploma de español, cos niveis de referencia do Marco común (Dele), a quen cursara en lingua castelá a totalidade ou parte da educación primaria ou secundaria*¹³. E reitérase, o Estado regula e dispón que, para a cidadanía con estudos regrados, só son válidos estes porque así o establece a Lei orgánica de educación sen posibilidade de límites nin restricións territoriais.

A determinación, xa que logo, de establecer un sistema de certificacións de competencias lingüísticas pensado para as linguas estranxeiras como proceso de formación e certificación de niveis e, tamén de normalización, bate de fronte coa lexislación do Estado e, o que é máis grave, coa realidade lingüística e social de Galicia ao excluír un sector da cidadanía que non recibiu no seu día unha formación básica a través do sistema educativo regrado e por lle requirir un nivel, para acceso a certos empregos, que de ningún xeito é capaz de acadar.

Neste momento, 32 anos despois da introdución da lingua galega no sistema educativo, debería ser de obrigado coñecemento que *a certificación ou título dun nivel de estudos regrados* é a primeira referencia para determinar o nivel de competencias da lingua galega. No caso de non estar incluída no currículo de estudos regrados (por realizar estudos fóra do sistema educativo galego, ou por concluír un ciclo con exención de avaliación) a Administración tería que solicitar o certificado de nivel de estudos regrados para adultos (aos títulos das EOI, con referencia no Marco común, tampouco se lles pode aplicar restricións territoriais) ou o certificado

---

¹³ Así o dispón o Real decreto 1137/2002, do 31 de outubro, polo que se regulan os diplomas de español como lingua estranxeira (Dele).

acreditativo de niveis Celga expedido pola Secretaría xeral de Política Lingüística.

7. *Precisións á orde que regula os certificados acreditativos de nivel Celga*

A administración galega realizou un encomiable labor para que o funcionariado acadase unha competencia lingüística no uso da lingua galega escrita moi satisfactoria. O plan de formación que se puxo en marcha cos cursos de linguaxes específicas na década dos 90 segue funcionando ata hoxe. A calidade das comunicacións nos documentos administrativos foi evolucionando de forma positiva, á par da actividade normalizadora, coa programación dunha acción formativa guiada polos parámetros da renovación e adecuación da linguaxe administrativa. A redacción de documentos de forma simple, clara, concisa e ordenada constituíu a base da formación e da adecuación da linguaxe administrativa aos procesos de información da cidadanía¹⁴.

Non obstante, a redacción da orde do 16 de xullo de 2007, pola que se regulan os certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecemento da lingua galega, non constituíu un bo exemplo nin na súa redacción, nin na utilización da terminoloxía do sistema educativo chegando a causar desconcerto e mesmo certa inseguridade xurídica que imos analizar.

---

¹⁴ A EGAP, a Asociación de funcionarios para a normalización lingüística e a Secretaría xeral de Política Lingüística, antes Dirección xeral, coa planificación de seminarios, cursos específicos e publicacións de manuais específicos elaborados por diferentes grupos de traballo, realizaron desde o ano 1983 este intenso traballo normalizador. Debemos destacar tamén o *Manual de linguaxe administrativa* da autoría de García Cancela, X. e Díaz Abreira, C.L. e outros manuais que se seguen utilizando na actualidade: o *Manual básico de documentación administrativa*, SXPL, da autoría do Seminario Permanente de Linguaxe Administrativa e o *Curso de linguaxe administrativa* de López Taboada, C.; Romero Lado, C. E Lebalde García, M., coordinados ambos polo xefe do Gabinete de Normalización Lingüística da Coruña.

O limiar, onde se expón a filosofía e fundamentos xurídicos nos que se basea e xustifica a regulación dos Celgas presenta retallos xenéricos esquecéndose de precisar qué artigos concretos desenvolve esta norma. Expresa que *“Pola súa banda, a Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística estipula en multitude¹⁵ (sic) de artigos a obriga do Goberno galego de difundir o coñecemento da lingua galega entre os seus cidadáns”*. Segue recordando este limiar que o artigo 14 da mesma Lei *“establece que a lingua galega é materia de ensino obrigatorio en todos os niveis educativos non universitarios¹⁶”* e, no parágrafo seguinte reconece que *“existe aínda un sector importante de cidadáns galegos que non tiveron acceso ao coñecemento da lingua galega mediante o ensino obrigatorio”*. No derradeiro parágrafo deste limiar conclúe esta orde que *“Todo isto esixe modificar a clasificación de niveis de coñecemento de lingua galega (...) e establecer un novo sistema de validacións entre os estudos regrados e as novas certificacións de niveis de recoñecemento que se regulan nesta orde¹⁷”*.

Esta orde que regula os niveis Celga non establece que a denominación técnica de *ámbito ou comunicación lingüística* é a denominación da área de linguas (galega e castelá globalizadas) para adultos, en xeral, e para os alumnos que acadan o título por diversificación curricular ou o certificado de profesionalidade inicial. Deste xeito quedan fóra do sistema de validacións Celga, aínda que cursasen lingua galega en todos os cursos, os alumnos

---

¹⁵ Terceiro parágrafo do limiar da orde do 16 de xullo de 2007 pola que se regulan os certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecemento da lingua galega (*Celga*). A Lei 3/83 de normalización consta de 25 artigos.

¹⁶ Tamén o establecen todas as leis orgánicas de educación nas que o Estado regula os contidos mínimos dos currículos, que son complementados pola Administración educativa de Galicia e concretizados no proxecto educativo de cada centro despois da introdución no ensino regrado no ano 1979.

¹⁷ Esta afirmación, como veremos con detalle, non se axusta á realidade. A orde só establece un sistema de validacións moi limitativo e mesmo restritivo, que supón un claro correctivo indirecto ás certificacións e títulos dos niveis de ensino regrado.

que acadaron o certificado de escolaridade, o certificado de profesionalidade inicial, as probas de acceso a ciclos formativos profesionais, as probas de acceso á universidade para maiores de 25 anos e as equivalencias decretadas pola Administración educativa cos sucesivos cambios de ciclos e etapas educativas.

A este grupo de cidadáns e cidadás debemos sumarlle o importante grupo social que aínda non recibiu unha formación básica ou, aínda que a recibira, non se incluía no seu currículo o ensino da lingua galega. Grupo da cidadanía galega ao que vimos facendo referencia en diferentes alíneas.

Amais das sobreditas incoherencias cómpre facer tamén algunhas observacións verbo da incorrecta utilización da terminoloxía propia do sistema educativo que suscita outro tipo de problemas no plano xurídico e administrativo.

Dispón esta orde: *as validacións das materias de lingua galega de EXB, primaria, secundaria e formación profesional polos niveis de competencia Celga que se citan (...)*¹⁸; neste texto encontramos unha mestura de denominacións das ensinanzas regradas que evidencia un descoñecemento do sistema educativo¹⁹. No cadro de validacións

---

¹⁸ Segundo parágrafo do artigo 10 da orde do 16 de xullo (DOG do 30 de xullo de 2007).

¹⁹ As ensinanzas regradas e a súa ordenación actual, cos seus niveis e ciclos, establécense no Título I da Loe 2/2006 e son as seguintes: Educación infantil, Educación primaria, Educación secundaria obrigatoria, Bacharelato, Formación profesional –nos niveis inicial, medio e superior-, Ensinanzas artísticas, Ensinanzas de Idiomas, Ensinanzas deportivas e Educación das persoas adultas. A EXB é unha etapa educativa que establece a Lei 14/1970, do 4 de agosto, xeral de Educación e financiamento da Reforma Educativa que regulaba a ensinanza obrigatoria ata os 14 anos, estruturada en 1º, 2º e 3º ciclo, e que se modifica coa Lei orgánica 1/1990. As ensinanzas regradas establecidas, con esta nova Lei orgánica 1/1990, son a Educación infantil, a Educación primaria, a Educación secundaria, (comprende a educación secundaria obrigatoria, o bacharelato e a formación profesional de grao medio) a Formación profesional de grao superior, as Ensinanzas artísticas, e as Ensinanzas de idiomas.

do anexo non aparece ningunha validación de primaria, mais aparecen as ensinanzas de FP1 e FP2, de anteriores leis orgánicas.

Segue o mesmo artigo dispoñendo no terceiro parágrafo do artigo 10 que *os que superasen a materia de lingua galega nas probas libres para o graduado escolar ou nas probas libres para o graduado en educación secundaria obrigatoria solicitarán a validación na Inspección da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria*. As denominacións correctas do texto anterior serían “graduado escolar de EXB” e “inspeccións educativas das delegacións territoriais”, hoxe xefaturas territoriais, da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.

A inspección educativa expide estas validacións (aínda que non aparecen reflectidas no anexo de validacións da orde) baseándose neste antedito parágrafo. Mais a validación do mesmo título de *graduado escolar en ESA*²⁰, acadado por estudos realizados nos centros educativos, coa mesma materia de ámbito lingüístico, de forma incoherente, queda sen validación por determinalo así a Secretaría Xeral de Política Lingüística en comunicacións escritas dirixidas aos correspondentes centros educativos; este feito crea unha clara discriminación entre un tipo e outro de alumnado.

No anexo I dispón a orde citada que *serán validables polo Certificado de lingua galega 2 (Celga 2) o título de graduado escolar, sempre que se estudase toda a EXB ou primaria en Galicia e se cursase de*

---

²⁰ Coa publicación da Lei orgánica de educación cobra unha importancia destacada a *atención á diversidade* do alumnado. Ao finalizar esta etapa educativa obrigatoria o alumnado acada o título de graduado en ESO, o título de graduado en ESA, por diversificación curricular, ou o certificado de profesionalidade inicial.

Segundo a Lei orgánica 4/2011, do 11 de marzo, os alumnos que cursasen a ESO e non obteñan este título recibirán unha certificación oficial na que constará o número de anos cursados e o nivel de adquisición das competencias básicas que se incluíron nas ensinanzas regradas. Este nivel de competencias de comunicación lingüística tamén debe ter a súa validación correspondente na orde de validacións.

*maneira oficial a materia de lingua galega en todos os cursos dos ditos estudos*²¹”.

Neste parágrafo preséntase unha nova restrición ás distintas leis orgánicas que regulan o sistema educativo e aos sucesivos decretos da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria que desenvolven as mesmas leis e tamén o artigo 14 da lei 3/83. Todas as leis orgánicas de Educación, posteriores á Lei 14/1970, establecen unha adaptación curricular para que nun prazo variable, o alumnado que procede doutro sistema educativo con lingua diferente, coa axuda especial do sistema, se integre e, xa que logo, ao finalizar unha etapa poida superar o nivel. Se o seu título certifica o mesmo nivel de adquisición das competencias básicas e dos obxectivos programados non vemos por qué razón non se pode certificar tamén a súa validación.

Amais disto, en Galicia, o alumnado que procede doutro sistema educativo, pode obter a exención das probas de avaliación da materia de lingua galega co fin de que, cun esforzo especial pola súa parte, con materiais didácticos específicos e cunha axuda continua dos seus profesores, poida, ao remate deste prazo seguir as ensinanzas propias do nivel no que estea en igualdade de condicións cos demais compañeiros da clase. Estes alumnos teñen a obriga de asistir ás clases e de acreditar o aproveitamento e a adquisición progresiva de coñecementos nesa materia, como medio de integración lingüística, de acordo coa adaptación curricular gradativa que se lle aplique. Pois ben. Se estes argumentos, baseados en criterios pedagóxicos, valen para integrar, tamén deben valer para validar o correspondente nivel Celga, sen esta restrición *de sempre que se estudase e se cursase de maneira oficial a materia de lingua galega en todos os cursos dos ditos estudos*.

---

²¹ Punto 2 do Anexo I da orde do 16 de xullo (DOG do 30 de xullo de 2007). *EXB ou primaria* corresponden a etapas educativas regradas de diferentes leis orgánicas. Ver nota 19 sobre esta ordenación.

E aínda hai máis, pois, segundo a Lei orgánica e o corpus legal que a desenvolve, todo alumno e alumna do ensino primario e educación secundaria obrigatoria, que supera un nivel, supera tamén todos os anteriores na mesma materia.

Mais non finalizan aquí as arbitrariedades administrativas nin o descoido na utilización da terminoloxía específica das denominacións do sistema educativo. No punto 3 do mesmo anexo, regula a orde *que serán validables polo Certificado de lingua galega 3 o certificado do ciclo inicial de galego expedido polas escolas oficiais de idiomas*²². Nunca existiu tal *ciclo inicial* nos estudos das citadas escolas.

Segue dispoñendo esta orde *que será validable polo Celga 5 o certificado do ciclo superior de galego, expedido polas escolas oficiais de idiomas conforme o programa previsto no Real decreto 47/1992 (...)*²³. O sorprendente é que neste Real decreto se regulan os contidos mínimos das ensinanzas especializadas de idiomas do primeiro nivel para as que se expide neste caso o *“certificado de aptitude do ciclo superior do primeiro nivel no idioma galego”* pero nunca se chegaron a publicar nin a impartir os contidos dun segundo nivel, o que constitúe, ao noso parecer, dous grandes disparates: por unha banda, validar algo inexistente e, por outra, outorgarlle unha validación equivalente á licenciatura de filoloxía galega²⁴.

---

²² A designación que recibe o certificado das ensinanzas regradas no RD 967/1988, do 2 de setembro, é *Certificación académica do Ciclo elemental do primeiro nivel*. A designación que reciben as certificacións das ensinanzas regradas no RD 47/1992, do 24 de xaneiro, é *Certificación académica do Ciclo elemental do primeiro nivel*.

²³ A designación que recibe o certificado das ensinanzas regradas no RD 967/1988, do 2 de setembro, é *Certificado de Aptitude do Ciclo superior do primeiro nivel*. A designación que recibe o certificado das ensinanzas regradas no RD 47/1992, do 24 de xaneiro, é *Certificado de Aptitude do Ciclo superior do primeiro nivel de lingua galega*.

A designación que reciben as certificacións das ensinanzas regradas no RD 1629/2006, do 29 de decembro, son *Certificado de Nivel Básico (A2)*, *Certificado de Nivel Intermedio (B1)* e *Certificado de Nivel Avanzado (B2)*.

²⁴ O Real decreto fixa no nivel B2 do MCER este ciclo superior do primeiro nivel e fixa como nivel máximo de estudos nas EOI o nivel C1 (Celga 4), sempre e

8. *Desaxustes entre os obxectivos do PXNL e o novo sistema de formación e acreditación de niveis de coñecemento da lingua galega*

Antes das conclusións desta exposición cómpre centrármonos nos obxectivos e principios correctores que deben rexer nun sistema de aprendizaxe da lingua galega previstos e formulados no PXNL a partir dunha diagnose da situación.

O mesmo PXNL expresa que o sistema de formación, en vixencia ata o ano 2007, aberto e permisivo, tivo unha importancia capital no proceso de normalización nas décadas dos 80 e 90 aínda que, efectivamente, carecía dun nivel de referencia dentro do marco común.

O actual sistema de formación e acreditación centrouse en dotar a formación non regrada da lingua galega, a través de ALTE, do MCER, como se dunha lingua estranxeira se tratase, e dispoñer dun cadro de validacións dos estudos regrados aplicándolles tales restricións e limitacións que xuridicamente non é doado xustificar²⁵.

8.1. O profesorado que imparte a formación segue procedendo da bolsa de licenciados en paro, sen que teña realizado o mestrado de formación pedagóxica (ou o antigo certificado de aptitude pedagóxica) nin unha formación pedagóxica didáctica especializada para adultos como indica o PXNL. Ata o 2007 o profesorado recibía esta formación en seminarios específicos organizados

---

cando a Administración educativa de Galicia publique o seu currículo. A Orde de validacións adxudícalle, de xeito improcedente, o nivel C2 do MCER (Celga 5). Non se coñece se existen instrucións para efectuar as validacións destes estudos xa que aínda non se realizou ningunha corrección da terminoloxía utilizada.

²⁵ Unha orde corrixe a validez e o nivel de competencias acadadas e certificadas de estudos regrados que emanan dunha lei orgánica na que mesmo a Administración Educativa de Galicia está implicada no seu desenvolvemento legal. Existe unha norma básica no Lei de procedemento administrativo, artigo 51, sobre xerarquía e competencia, que textualmente di: *Ningunha disposición administrativa poderá vulnerar os preceptos doutra de rango superior.*

polos gabinetes territoriais, cunha formación moi básica e centrada na importancia de adecuar os programas aos perfís de diferentes colectivos. Coa implantación do actual sistema de formación o profesorado recibe unha formación encomendada ao Departamento de linguas estranxeiras da Universidade de Santiago e esta formación, que non atende ningunha das propostas do Plan xeral de normalización da lingua galega, mostra demasiadas carencias²⁶.

8.2. A un 50% aproximadamente da cidadanía que realiza estudos regrados, ao abeiro da Lei orgánica de educación, non se lle recoñece o nivel certificado de competencia lingüística no sistema de validacións que establece a orde que as regula²⁷.

8.3. Este novo sistema incumpre os obxectivos específicos que marca o Plan xeral *de potenciar a aprendizaxe do galego por parte de toda a poboación adulta mediante fórmulas didácticas máis motivadoras que garantan resultados comunicativos máis satisfactorios e que poñan en relación a lingua coa historia e a cultura de Galicia*. Incumpre o obxectivo *de desenvolver un plan de formación de adultos, con especial atención ás habilidades orais e á dimensión sociocultural do idioma, para difundilo axeitadamente entre a poboación*. *Non establece ningún plan específico (máis aló da oferta de cursos de formación de 75 horas) destinado á*

---

²⁶ A boa lóxica situaría esta formación na Facultade de Pedagogía, en formación do profesorado, no ILGA que historicamente foi protagonista no deseño da formación e da creación de material didáctico de lingua galega ou na mesma Secretaría xeral que é ben coñecedora das necesidades específicas de formación. Semellaría máis pertinente que se lle encomendase esta formación ao Departamento de lingua galega de calquera universidade con asesoramento en formación do profesorado. Os gabinetes de normalización lingüística territoriais, que levan o peso específico desta formación, tampouco non foron consultados para o deseño desta formación. A asignación da formación no antedito departamento de linguas estranxeiras aínda acentuou máis o carácter de lingua estranxeira deseñado neste plan.

²⁷ Orde do 16 de xullo de 2007, pola que se regulan os certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecemento da lingua galega Celga.

nova poboación inmigrante que se está a asentar en Galicia, ou fillos de galegos retornados, que contemple formación lingüística, coñecementos históricos e socioculturais, etc.

8.4. O proceso de normalización esixe ter en conta diferentes colectivos sociais e así, desenvolver un plan de formación de adultos, con especial atención ás habilidades orais e á dimensión sociocultural do idioma. Non pode ter o mesmo tratamento o colectivo de inmigrantes ou castelán falantes e a bolsa de falantes galegos, que aínda existe, e que non recibiron nunca formación en galego²⁸ ou que de maneira inxustificada non se lle valida.

8.5. O desequilibrio deste novo plan prodúcese, sobre todo, ao decidir para o proceso de normalización da lingua galega o modelo da *Association of Language Testers Europe*, ALTE, de avaliación de linguas estranxeiras, para avaliar os falantes galegos, maiores de 40 anos, que queren acceder a un posto de traballo a través das listas de contratación das diferentes administracións ou para acceder a cursos de empregabilidade.

8.6. Acentúase este desequilibrio ao limitar as validacións do sistema educativo regrado. A norma de validacións é tan deficiente que é posible cursar todos os estudos de Primaria, Secundaria obrigatoria e ciclos formativos en Galicia sen acadar ningunha validación dos niveis Celga; un alumno ou alumna realiza os estudos de primaria (non se prevé validación de nivel Celga); en secundaria acada o título de educación secundaria obrigatoria, por diversificación curricular, profesionalidade inicial ou *ESA* para adultos (tam pouco se prevé as validacións de nivel Celga); este certificado ou

---

²⁸ Sintetiza moi ben a situación que comentamos a impotencia expresada por unha galegofalante da Costa da Morte que por tres veces suspendeu as probas Celga para acceder a unha praza de cociñeira: *“Déronme paus por falar galego cando fun á escola e agora danmos por non sabelo escribir”*.

título dálle acceso á formación profesional, nivel medio e superior (tampouco se prevé a validación); este ciclo superior dálle acceso á universidade e, outra volta, temos incrementado así o grupo de adultos que precisa presentarse ás probas cando ten certificación de ter acadado o nivel de competencia de lingua galega e castelá en cada un dos niveis cursados.

8.7. Cómpre indicar tamén os problemas que se lles crea a estes adultos (ou ao colectivo que no seu día abandonou os estudos regrados para incorporarse á vida laboral) para a certificación de competencias en lingua galega nos cursos de empregabilidade ou de acceso a novos certificados de profesionalidade na Consellería de Traballo e Benestar. Esta Consellería de Traballo e Benestar convoca unha proba anual, como neste momento convoca a Secretaría Xeral, pero é escusado citar aquí os atrancos que isto supón, para os desempregados de máis de 40 anos, á hora de superar este novo sistema de acreditación de competencias lingüísticas á que se encontran abocados²⁹ e á espera temporal á que se ven sometidos.

8.8. Este sistema de formación e regulación dos niveis Celga tampouco achega ningunha solución viable para o colectivo de adultos, que só acadou o certificado de estudos primarios, máis que a de someterse a probas de nivel. É preciso aquí recordar que o MEC³⁰, no ano 2009, publicou unha nova orde de equivalencias de estudos regrados realizados ao abeiro das leis orgánicas de educa-

---

²⁹ Ver información na páxina web da Dirección xeral de Formación e Colocación da Consellería de Traballo e Benestar.

³⁰ Orde EDU/1603/2009, do 10 de xuño, pola que se establecen equivalencias cos títulos de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato regulados na Loe 2/2006. Recordemos que esta Lei declara que todas as persoas deben ter a posibilidade de formarse ao longo da vida, dentro e fóra do sistema educativo e formula a necesidade de adoptar medidas para recoñecer as aprendizaxes adquiridas, impulsando a súa continuidade na educación e na formación, e que isto lles proporcione unha mellora cuantitativa e cualitativa no emprego.

ción desde a Lei 17/07/1945. Nela dispón que, sempre que nunha convocatoria para cubrir determinados postos de traballo, sexa no ámbito público ou o privado, se requira estar en posesión dun título con equivalencias expresadas nesta orde, serán equivalentes e válidos para acceder ao posto de traballo convocado, calquera dos títulos declarados equivalentes. Ata o ano 2007 o corpus legal dispoñía que *os alumnos que cursasen estudos básicos ou medios en Galicia antes da incorporación da materia de lingua galega ao sistema educativo (...)*³¹, no caso de proseguiren estudos, estaban obrigados a cursar lingua galega, mais non existe ningunha norma que os obrigue a cursala no caso de non os retomaren.

En concreto, no artigo 2 dispón que *o Certificado de Estudos Primarios, derivado da Lei 17/7/1945, de Educación Primaria, e da Lei 21/12/1965, de Reforma da Educación Primaria, será equivalente para os efectos de acceso a empregos públicos e privados, ao título de Graduado en Educación Secundaria Obrigatoria*³². Tamén declara equivalentes, para os mesmos efectos, *a superación da proba de acceso ás ensinanzas profesionais de grao medio co título de Graduado en Educación Secundaria; a superación da proba de acceso ás ensinanzas profesionais superiores, para maiores de dezanove, equivalente co título de Bacharelato cuns determinados requisitos; a superación da proba de acceso á universidade para maiores de vinte e cinco anos, co título de Bacharelato, etc.* Malia o dito, daqueles que teñen o Certificado de Estudos Primarios que non proseguiron outros estudos, moi poucos accederon á formación de lingua galega. Dos que teñen superadas as probas de acceso (aínda que superaran a materia de ámbito ou comunicación lingüística) non teñen validación Celga de ningún nivel.

---

³¹ Artigo 3 do Decreto 79/1994, do 8 de abril sobre exencións da materia de lingua galega no ensino básico e medio.

³² Artigo 2 da citada Orde EDU/1603/2009.

9. Conclusións

A Lei orgánica de educación define o currículo como o *conxunto de obxectivos, competencias básicas, contidos, métodos pedagóxicos e criterios de avaliación* de cada unha das ensinanzas regradas. O conxunto de accións formativas posibilitan a superación dos diferentes niveis ou, no caso da formación profesional, capacitan para o desempeño cualificado dun emprego. O profesorado de cada aula, antes do proceso de aprendizaxe, conxuntamente co equipo docente do nivel, entre outras, ten as funcións de programar o ensino da súa materia, a función de avaliar o proceso de aprendizaxe e a de avaliar o proceso de ensino. Isto require que, antes de iniciar o proceso de aprendizaxe, estean fixados cada un dos compoñentes do currículo así como a estrita cuantificación do proceso de avaliación continua e final.

O MCER ofrece unha base común para que os estados fixen e describan uns obxectivos, contidos e a consecuente metodoloxía nos sistemas educativos pero, no ensino non regrado, en Galicia a través de ALTE, os criterios de avaliación e a súa cuantificación son fixados por unha comisión central que programa contidos mais non programa nin secuencia o seu ensino, nin avalía o proceso de aprendizaxe, nin o proceso de ensinanza. Polo tanto a ensinanza está desconectada do proceso de avaliación ou simplemente parte do feito de que o candidato, posuidor da competencia para aprender a aprender e da competencia lingüística, polo menos nunha primeira lingua, é capaz de programar o proceso de autoformación ou asiste a clases de formación de 75 horas por nivel.

A cuantificación da avaliación das probas de niveis Celga en Galicia, que ben merece un estudo concreto, está expresada en criterios moi xenéricos e pouco precisos e, sumado á pouca experiencia pedagóxica dos axentes avaliadores, pode restar obxectividade á proba. Chama tamén a atención a composición desta comisión central en tanto que non forma parte dela ningún

docente con experiencia en formación de adultos e que, maioritariamente ou non son docentes (incluído persoal de diferentes corpos da administración) ou pertencen ao corpo de profesores da universidade desconectados, por lóxica, dos niveis de ensino regrado non universitario.

Son evidentes as diverxencias entre a Lei orgánica 2/2006 de educación e a orde que regula os certificados oficiais acreditativos dos niveis de coñecementos da lingua galega que establece a formación non regrada.

O sistema educativo que regula a Lei orgánica de educación e que desenvolve os principios constitucionais do dereito á educación, segundo o mandado pola Lei orgánica 8/1985, enmárcase dentro dos obxectivos comúns propostos pola Unión Europea. No corpus xurídico administrativo encádrase no grupo de leis orgánicas que, ademais dos fins específicos que se propón, capacita para a integración laboral, tanto no ámbito público coma no privado garantindo a mesma validez en todo o territorio do Estado sen que se poida restrinxir, limitar ou producir discriminacións entre a cidadanía. Esta formación e adquisición de competencias e destrezas recordemos que combina o principio dunha educación común coa *atención á diversidade do alumnado*.

A regulación dos certificados CELGA, que certifica un nivel homoxéneo na escrita e na oralidade de forma conxunta, fóra do sistema educativo regrado, segundo un sistema planificado para a avaliación de coñecementos na aprendizaxe de linguas estranxeiras, desenvolve artigos da Lei 3/83, de normalización lingüística baseándose en competencias delegadas no Real decreto 1763/1982 . Estas competencias, que emanan dos artigos 5, 25, 26, 27 e 31 do Estatuto de Autonomía de Galicia, son exercidas para garantir os dereitos lingüísticos da cidadanía e para certificar uns coñecementos que aseguran, a idoneidade e o perfil lingüístico do profesorado e do funcionariado, en xeral, por non ter cursado esta materia e ter que garantir o susodito dereito lingüístico da cidadanía.

9.1. Esta regulación, na actualidade, cando a cidadanía por baixo dos 40 anos xa recibiu esta formación a través do currículo de ensinanzas regradas, ten un carácter restritivo que se impón, de maneira inxustificada en contra dos principios da Lei orgánica de educación e decretos que a desenvolven. Sería preciso recordar aquí que a formación se debe centrar nos colectivos que non tiveron a oportunidade histórica de realizar este estudo, nos galegos retornados, nos inmigrantes e, en xeral, en todos os que se incorporaron á cidadanía galega sen ter cursado estudos en Galicia.

9.2. Todos os que estudaron nun centro de Galicia e acadaron un certificado ou título previsto nas diferentes leis orgánicas de educación deben ter a súa correspondente validación ou recoñecemento expreso, para todos os efectos, sempre que superaran a materia de lingua galega nese nivel de estudos.

9.3. Débense ter en conta, para unha correcta orde de validacións de niveis de ensinanzas non regradas e ensinanzas regradas, todas as equivalencias que o MEC realiza ante as modificacións de leis e plans para os efectos laborais, administrativos e tamén educativos. As certificacións esixidas como condición complementaria para o acceso ao mundo laboral (convocatorias da mesma Administración, cursos de empregabilidade, etcétera) de alumnos que realizaron os seus estudos en centros educativos de Galicia non se adecúan á Lei orgánica de educación que xa certifica estas competencias. E aínda se adecúan menos cando se lle solicita á cidadanía un nivel superior de coñecementos de lingua galega á dos estudos regrados realizados que lle dan, por lei, acceso ao mundo laboral.

9.4. Debemos expresar que non se cuestiona a necesidade de esixir un nivel de coñecementos de lingua galega, cun determinado

perfil relacionado co posto de traballo, senón que moitas veces se está solicitando unha acreditación de competencias que xa están certificadas por unha lei orgánica.

9.5. Este instrumento de avaliación Celgas non ten chatas para o que foi creado, mais tenas, e moitas, para aplicar nun país cunha lingua que non está normalizada, que non ten en conta a situación sociolingüística e cultural e que exclúe da planificación unha alta porcentaxe da cidadanía que non recibiu formación na lingua de seu, da que é falante activo.

9.6. En consecuencia, a idoneidade que aquí se cuestiona, deberá ter en conta, en primeiro lugar, aqueles cidadáns e cidadás que non acadaron no seu sistema educativo *a competencia para aprender a aprender, a competencia de autonomía e iniciativa persoal e a competencia da comunicación da lingua galega nos ámbitos de comprensión e expresión oral e escrita* e, simultaneamente, introducir os seguintes elementos correctores nunha norma que corrixa a cuestionada:

- Darlles prioridade ás *certificacións e títulos de estudos regrados* que acrediten as competencias de lingua galega nun nivel concreto e publicar unha nova orde de validación na que toda certificación ou título de ensinanzas regradas, realizadas ao abeiro da Lei orgánica 2/2006 de educación (ou doutras anteriores) e expedido por proposta dun centro educativo de Galicia, teña a súa validación correspondente.
- Incluír neste novo cadro de validacións as diferentes probas de acceso a ciclos formativos de grao medio e superior, as probas de acceso ás ensinanzas de artes plásticas e deseño e as probas

de acceso á universidade para maiores de 25 anos sempre que se realizara a proba de lingua galega no ámbito da comunicación ou ámbito lingüístico.

- Incluir tamén un cadro completo de equivalencias dos estudos regrados realizados ao abeiro de anteriores leis orgánicas de educación ou dispor que toda equivalencia decretada polo MEC e Administración educativa se reflecta no sistema de validacións entre ensino regrado e non regrado.
- Poñer en marcha un Plan de formación específico, segundo prevé o PXNL, deseñado para a cidadanía galegofalante que non tivo a oportunidade histórica de estudar lingua galega nos seus estudos de ensinanza primaria ou de ensinanza básica non concluída.
- Planificar nas Escolas Oficiais de Idiomas cursos integrados de formación de lingua galega, nos niveis básico, intermedio e avanzado, para adultos que precisen certificar estas competencias como requisito de acceso aos novos certificados de profesionalidade, de acceso a cursos de empregabilidade da Dirección Xeral de Formación e Colocación da Consellería de Traballo e Benestar, ou para satisfacer a necesidade de formación de adultos.
- Complementar esta nova orde cunha disposición adicional, libre de ambigüidades, para todas as Administracións públicas, no sentido de que non se lle debe solicitar en ningún caso á cidadanía un nivel de coñecementos de lingua galega superior ao nivel recoñecido no certificado (ou título) de estudos que lle dá acceso ao emprego.